

## Hoofdstuk 10 Kindermishandeling en huiselijk geweld

### Meldcode



### Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van Kindcentrum Regenboog, Kon.Julianastraat 1, 2631 BK te Nootdorp, overwegende:

- dat Kindcentrum Regenboog verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn cliënten en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij de betreffende organisatie op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met ouders alert zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat Kindcentrum Regenboog een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen de organisatie werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- dat Kindcentrum Regenboog in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;

dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eer gerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van de slachtoffers behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;

-dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische, of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;

-dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor de organisatie werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt;

-dat onder cliënt in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent of de ouder daarvan.

**In aanmerking nemende:**

de Wet bescherming persoonsgegevens; de Wet op de jeugdzorg;  
de Wet maatschappelijke ondersteuning; het privacyreglement en  
de zorg voor het jonge kind;

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast:

Stap 1: In kaart brengen van signalen door vertrouwenspersonen van de organisatie

Stap 2: Overleggen met een collega. En eventueel raadplegen van Veilig thuis (het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling).

Stap 3: Gesprek met de betrokkene(n).

Stap 4: Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Heb ik op basis van stap 1 t/m 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling? Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?

Stap 5: Neem 2 beslissingen:

-Is melden noodzakelijk? Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid.

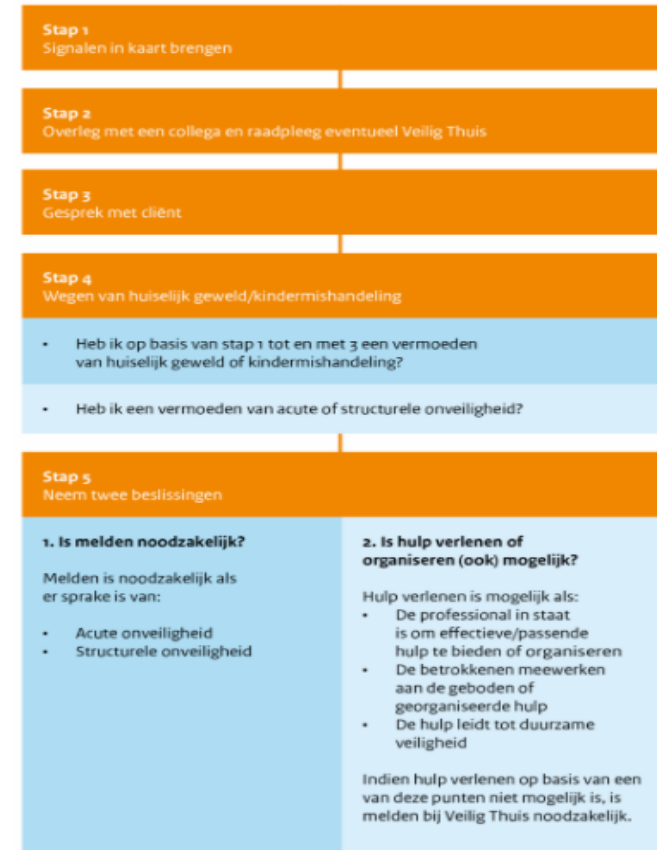
-Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk? Hulp verlenen is mogelijk als:

De professional in staat is om effectieve hulp te bieden of te organiseren.

De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp.

De hulp leidt tot duurzame veiligheid.

Indien hulp verlenen op basis van één van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk.



## Hanteren meldcode

De meldcode is een instrument waarin de verslaggeving te vinden is van elke zorg van een beroepskracht over mishandeling of huiselijk geweld ten aanzien van een kind. Tevens zijn in deze rapportage alle aan deze zorg gerelateerde acties en handelingen van de betrokken beroepskrachten vermeld. De meldcode wordt beheerd door de Intern Begeleider.

## **Noodsituaties:**

In noodsituaties wordt de politie ingelicht

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat cliënt of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, wordt meteen advies gevraagd aan het Advies en Meldpunt Kindermishandeling of aan het Steunpunt Huiselijk geweld. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan wordt er zo nodig in hetzelfde gesprek een melding gedaan zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

Daarnaast kan er ook hulp gevraagd worden aan de Raad voor de Kinderbescherming of aan de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg.

## **Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling:**

**Stap 1:** In kaart brengen en onderbouwen van de signalen

Signalen, die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten worden zo concreet mogelijk in kaart gebracht en vastgelegd. Ook de contacten over de signalen, de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen worden vastgelegd. De school treedt in ieder geval met de ouder(s) in contact.

Bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt gebruik gemaakt van het signaleringsinstrument uit bijlage 1.

Hebt u zelf geen direct contact met de kinderen uit het gezin, dan kunt u toch, als de gezinssituatie daar aanleiding toe geeft, signalen vastleggen over

de situatie waarin deze kinderen zich mogelijk bevinden.

(Denk hierbij aan conciërges, administratief medewerkers etc.)

Indien er sprake is van signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht, dan worden die signalen gemeld bij de leidinggevende, conform de interne richtlijnen.

In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

### **Het vastleggen van signalen:**

Signalen worden zo feitelijk mogelijk beschreven. Als er ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd worden, dan wordt uitdrukkelijk vermeld dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Melder maakt een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht. De melder noemt de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Diagnoses worden alleen vastgelegd als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

De zorgen kunnen ook na toestemming van de ouder(s) besproken worden met externe collega's zoals schoolarts, huisarts of Jeugdzorg.

**Stap 2:** collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Collegiale consultatie: Het onderling bespreken wat men gezien heeft.

Dit kan met collega's, maar ook met een intern zorgoverleg.

Signalen worden met een deskundige collega besproken. Hiermee worden de aandachtsfunctionarissen Marieke Gille en Gaitri Choelhai bedoeld.

De betrokken aandachtsfunctionaris stelt intern begeleider Marjan Sonneveld/Monique van Duinen op de hoogte. In onderling overleg wordt bepaald of er contact met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of met het steunpunt Huiselijk Geweld wordt

opgenomen. De gang van zaken wordt beschreven en opgeslagen. Indien er reden toe is in de verwijsindex. De betreffende beroepskracht blijft bij dit proces betrokken. Ook kunnen de zorgen met externe collega's als schoolarts, huisarts en Jeugdzorg kunnen na toestemming van de ouders besproken worden.

### **Stap 3: Gesprek met de cliënt.**

Signalen worden met de ouder(s) besproken. Bij behoefte aan ondersteuning bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder(s) kan de leerkracht, na overleg met een aandachtsfunctionaris, het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, het steunpunt Huiselijk Geweld of de schoolmaatschappelijk werker om raad vragen.

#### **Gesprekspartners:**

Leerkracht en aandachtsfunctionaris, òf intern begeleider, òf directielid

#### **Opbouw in het gesprek:**

Heet de ouder(s) welkom en leg hen het doel uit van het gesprek;

Beschrijf de zorgen die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan; Nodig de ouder(s) uit om een reactie hierop te geven;

Geef pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kunt u daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruiken.

Het doen van een melding, zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s), is alleen mogelijk na overleg met het AMK/SHG en indien:

de veiligheid van de cliënt, die van u zelf, of die van een ander in het geding is;

als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s) door dit gesprek het contact met u zal/zullen verbreken. Leg de overweging vast in een rapportage.

**Stap 4:** Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Altijd in deze fase het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling bellen voor hun oordeel.

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder(s) het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling.

Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Besluit na deze afweging of er een melding bij het AMK komt of dat het bij een advies blijft.

#### **Melden en bespreken met de ouder(s):**

Kunt u de kinderen niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfelt u er aan of u voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

meld uw vermoeden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of bij het steunpunt Huiselijk Geweld;

sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;

overleg bij uw melding met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het steunpunt Huiselijk Geweld wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw leerling en zijn/haar gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of

op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met het kind (vanaf 12 jaar) en of met de ouder(s) (als het kind nog geen 16 jaar oud is).

1. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. Vraag kind/ouder(s) uitdrukkelijk om een reactie;
3. In geval van bezwaren van kind/ouder(s), overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om het kind te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om het kind door het doen van een melding daartegen te beschermen;
5. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van het kind de doorslag moet geven.

Van contacten met kind/ouder(s) over de melding kunt u afzien:

-als de veiligheid van het kind, die van u zelf, of die van een ander in het geding is;

-als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat kind/ouder(s) daardoor het contact met u zal/zullen verbreken.

### **Verantwoordelijkheden van Kindcentrum Regenboog voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat.**

Om het voor beroepskrachten mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt Kindcentrum Regenboog er zorg voor dat:

binnen de organisatie en in de kring van gezinnen bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;



regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;  
er voldoende aandachtsfunctionarissen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;

de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;

de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;

afspraken worden gemaakt over de wijze waarop de Beatrix zijn beroepskrachten zal ondersteunen als zij door cliënten in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

Let wel: Waar “ouder(s)” vermeld staat wordt ook “verzorger(s)” bedoeld.

Bijlage 1: Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jaar

Bijlage 2: Stroomschema stappenplan

Bijlage 1:

Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jaar

## **1. Psychosociale signalen**

### **Ontwikkelstoornissen**

achterblijven in taal-, spraak-, motorische-, emotionele en/of cognitieve  
ontwikkeling schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling  
regressief  
gedrag niet  
zindelijk

### **Relationele problemen, ten opzichte van de ouder(s)**

totale onderwerping van de wensen van de  
ouder(s) sterk afhankelijk gedrag ten opzichte  
van de ouder(s) onverschilligheid ten opzichte  
van de ouder(s)  
kind is bang voor ouder(s)

kind vertoont heel ander gedrag als ouder(s) in de buurt zijn

## **Relationele problemen, ten opzichte van andere volwassenen**

bevriezing bij lichamelijk  
contact allemansvriend

lege blik in de ogen en vermijden van  
oogcontact waakzaam, wantrouwend

## **Relationele problemen, ten opzichte van andere kinderen**

speelt niet met andere  
kinderen is niet geliefd bij  
andere kinderen  
wantrouwend

terugtrekken in eigen fantasiewereld

## **Gedragsproblemen**

plotselinge  
gedragsverandering labiel,  
nervus gespannen

depressief angstig

passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch,  
lusteloos agressief  
hyperactief destructief

geen of nauwelijks spontaan spel,  
geen interesse in spel vermoeidheid,  
lusteloosheid

niet huilen, niet lachen

niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn schuld- en schaamtegevoelens

zelf verwondend gedrag

eetproblemen

anorexia/boulimia

slaapstoornissen

Ontlastingsproblemen/broekpoepen

## **2. Medische signalen**

### **Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)**

blauwe plekken

krab-,bijt of  
brandwonden  
botbreuken

littekens

### **Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)**

slechte hygiëne

onvoldoende kleding

onvoldoende geneeskundige en  
tandheelkundige zorg veel ongevallen door  
onvoldoende toezicht

herhaalde ziekenhuisopnamen

recidiverende ziekten door onvoldoende zorg traag herstel door onvoldoende zorg

## **3. Overige medische signalen**

Ondervoeding, achterblijven in lengtegroei

psychosomatische klachten ( buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn etc.)

#### **4. Kenmerken verzorgers/gezin**

##### **Ouder-kind relatiestoornis**

ouder(s) troost(en) kind niet bij huilen

ouder(s) klaagt(klagen) overmatig over het kind

ouder(s) heeft irreële verwachtingen ten aanzien van  
het kind verzorger toont weinig belangstelling voor  
het kind

## **Signalen ouder**

geweld in eigen verleden

apathisch en (schijnbaar)  
onverschillig onzeker, nerveus  
en gespannen

onderkoeld brengen van eigen  
emoties negatief zelfbeeld

steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan  
(`shopping afspraken niet nakomen  
kind opeens van buitenschoolse opvang  
afhalen verzorger met psychiatrische  
problemen

verslaafde verzorger

## **Gezinskenmerken**

multi-problem´ gezin

ouder die er alleen voorstaat

regelmatig wisselende samenstelling  
van gezin isolement

vaak verhuizen

sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte  
behuizing, migratie veel ziekte in het gezin

draaglast gezin gaat draagkracht te boven

geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

## **5. Specifieke signalen bij seksueel misbruik**

### **Lichamelijke kenmerken**

verwondingen aan genitaliën

vaginale infecties en afscheiding

jeuk bij vagina en/of anus problemen bij het plassen

recidiverende (=terugkerende)

urinegeweefinfecties pijn in de bovenbenen



pijn bij lopen en/of zitten

seksueel overdraagbare ziekten

### **Relationele problemen**

angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van het kind (parentificatie)

### **Gedragsproblemen, afwijkend seksueel gedrag**

excessief en/of dwangmatig masturberen

angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact seksueel agressief en dwingend gedrag ten opzichte van andere kinderen

niet leeftijdsadequaat seksueel spel

niet leeftijd adequate kennis van seksualiteit angst voor zwangerschap angst om zich uit te kleden angst om op de rug te liggen

negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam schrikken bij aangeraakt worden

houderige motoriek (onderlichaam ´op slot´) geen plezier in bewegingsspel

## **6. Signalen specifiek voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld**

### **Gedragsproblemen**

agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader ( sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan )

alcohol- of  
drugsgebruik  
opstandigheid

angst

depressie

negatief zelfbeeld

passiviteit en  
teruggetrokkenheid zichzelf  
beschuldigen

verlegenheid suïcidaliteit

### **Problemen in sociaal gedrag en competentie**

sociaal isolement: problemen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen

wantrouwen ten aanzien van de  
omgeving gebrek aan sociale  
vaardigheden

### **Schoolproblemen**

schooluitval

moeite met concentreren

overcompenseren ( opvallend extra inzet op school )

### **7. Signalen specifiek voor het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)**

onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld

medische gegevens over eerdere behandelingen is moeilijk te verkrijgen

symptomen verdwijnen wanneer verzorger en kind worden gescheiden een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek

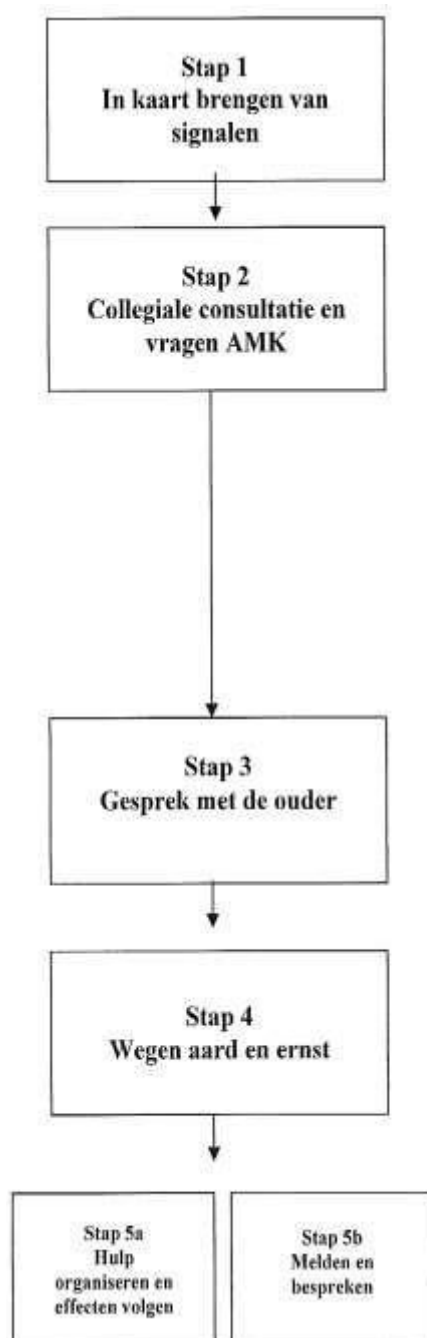
de moeder niet terugschrikt voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aan dringt voorvallen vinden in de avonden en weekeinde plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen

de volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten

de moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden vaak van arts wisselen

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan MBPS, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl bij MBPS-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

## Bijlage 2: Stroomdiagram



### Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer en rapporteer
- Onderzoek naar onderbouwing
- Gesprek met ouders (kind): delen van de zorg

### Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

- Consulteer interne en externe collega's tijdens: teambespreking
- Bilateraal overleg met jeugdarts, sociaal verpleegkundige, maatschappelijk werk
- Consulteer ook het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders
- (Overweeg registratie in de Verwijsindex Risicjongeren)

### Stap 3: Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder: delen van de zorg

### Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- Weeg risico, aard en ernst van de kindermishandeling of huiselijk geweld. Vraag het AMK hierover een oordeel te geven.

### Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

- Bespreek uw zorgen met de ouder/jongere
- Organiseer hulp door ouder en kind door te verwijzen
- Monitor of ouder/kind hulp krijgen
- Volg het kind/gezin

### Stap 5b: Melden/ bespreken met de ouder

- Bespreek met de ouder uw voorgenomen melding
- Meld bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of Steunpunt Huiselijk Geweld